

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

Է. ՏԱՐԻ. ԹԻԻ 19.

1849

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

8

Արեգի վրայ ունեցած պարտերնիս :

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ կրօնքը՝ որուն մէջ ծնանք, մեծամեծ պարտերը դրած է վրանիս. նայեցէք որ զանոնք կատարելու անփոյթ չըլլաք. բայց աւելորդապաշտութենէ և յամառութենէ ալ ըզդոյշ կեցիք. եկեղեցւոյ ճշմարիտ վարդապետութեան և ձեր ուղիղ խղճմտանաց աղէկ մտադրութիւն ըրէք :

Արօնքը թէ և մոլար ըլլայ, միշտ փափուկ և պատկառելի բան մըն է. ուստի զգոյշ կեցիք որ ձեր կրօնքը չունեցողները ջնախատէք ու չարհամարհէք. թէ որ դիտէք թէ մէկը մոլորութեան մէջ է, խնդրեցէք Վրտուծմէ որ անոր սիրտն ալ լուսաւորէ : Զըլլայ թէ չարիկ չեղած տեղն ալ ելէք կրօնից

վրայ վիճաբանութիւն ընէք մոլորեւոյ հետ, որով մեծամեծ չարիք և անհաշտ թշնամութիւններ ծագած են մարդկանց մէջ, և օգուտ գրեթէ ոչ երբէք տեսնուած է : Այնպէս կրօնքի սրբազան պարտերուն անփոյթ եղողներն ալ՝ դուք մի դատապարտէք. Վրտուծոյ միայն կ'իյնայ այսպիսի բաներուն դատաստանը :

Այն խօսքով, ուրիշներուն պակասութիւնները միայն անոր համար տեսէք՝ որ դուք զգուշանաք. անոնց անկումը տեսնելով՝ նայեցէք որ դուք չիտակ քալէք :

(Ժ) Ե օրինաւոր զոտարձանութիւնները օգտաւոր
էր ու հարկաւոր էն :

ԱՍՏՈՒԱԾ մեզի պատուիրեր է՝ որ
կիրակի ու տօն օրեր աշխատութեանց
ետեւ չըլլանք, պէտք է որ ամէնքնիս ալ
աս ձայնին հնազանդինք : Տիեզերաց
մէջ անգործ էակ չկայ, բայց ամէնքն
ալ իրենց հանգստեան ատենն ունին .
ուստի յոգնած ու բոլոր շաբաթը աշ-
խատութեան ետեւ եղած մարդու մը
համար՝ հանգստեան օր մը հարկաւոր
և օգտակար է . անանկ որ՝ սուրբ կրօնք-
նիս ալ այս բանը պատուիրած չըլլար՝
կրնայինք խելքով ալ ասոր հարկաւոր
ութիւնը ճանչնալ :

Կիրակի ու տօն օրեր՝ սուրբ եկեղե-
ցոյ մեր վրայ դրած հրամանները կա-
տարելէն ետքը, կրնաք ձեր հասակին
վայելուչ զուարճութեանց և զբօսանաց
ետեւ ըլլալ, ինչպէս քալելու, անմեղ
խաղեր խաղալու, մարմնոյ հրահանգ-
ներ փորձելու ու զուարճալի գրքեր կար-
դալու, և այլն . բաւական է որ ինչ
պէս ամէն բանի՝ նմանապէս անոնց մէջ
ալ խելք բանեցընէք գէշը աղէկէն զա-
տելու, հարկաւորն անպիտանէն որոշե-
լու : Ինդհանուր կանոն մը ըլլայ ձեզի,
սիրելիք, որ ամէն բան գործելու կամ
խօսելու ատեննիդ՝ մտքերնէդ մէյմը
անցընէք որ եթէ ձեր ծնողքը կամ ու-
րիշ պատուաւոր ու պատկառելի անձ մը
վրանիդ հասնէր՝ արդեօք ձեր գործա-
ծէն կամ խօսածէն պիտի ամբնայիք,
ու պիտի զղջայիք զրուցածնուդ վրայ :
Աւստի ինչ որ մարդկանց առջև բաց
ճակտով կրնաք գործել, մի վախնաք՝ օ-
րինաւոր է ըրածնիդ . իսկ որ բանն որ
չէք ուզեր որ ուրիշներն իմանան, գէշ
է՝ մի հետեւիք : Ձեր խղճին ազգարա-
րութեանցն մօտիկ ըրէք ու ամենեւին չէք
մոլորիր :

Վիշերն որ սկսի վրայ հասնիլ, ջանա-
ցէք որ լուսոյն հետ ձեր զբօսանքն ալ
լրմբնան ու տնկերնիդ քաշուիք . գիշե-

րուան զբօսանաց մէջ չեմ գիտեր ինչ է՝
բան մը կայ որ չենք կրնար օրինաւոր
ըսել . որովհետեւ շատ մարդ կէսօրը
չկրցածը՝ իրիկուան մթութիւնը իրեն
չարութեանը պատրուակ առնելով՝ հա-
մարձակ կը գործէ . ու առտուն գիշե-
րուան ըրածին վրայ կը զղջայ : Բայց
դուք մի մոռնաք, սիրելիք, թէ երկրորդ
օրը աշխատիլ ուղղղին համար՝ քունը
շատ հարկաւոր է, ու թէ՛ երկրնցած
զուարճութիւնները ծանր աշխատութե-
նէ ալ գէշ են ու տաղտկալի : Աս կանոնս
չբռնող պատանիք, շատ անգամ երկրորդ
օրն ալ առջի գիշերուան անկարգ զուար-
ճութիւնները կը կրկնեն . աշխատիլ
չեն սորվիր ու միայն ծախել կը նային :
Այնպիսեաց վախճանն ալ յայտնի է,
և ձեզի համար զգուշութեան օրինակ :

(Ժ) Ե օր ձեզի զրուցած խրատներուս
մօտիկ ընէք, ու վարքերնիդ շտկելու փոյթ
ունենաք, տարի մը չանցնիր որ կը սկսիք
ձեր աշխատանքին արդիւնքը վայել, ու
կտոր մը շաբաթէք առնուլ ձեր վար-
պետէն : (Ժ) Ե օր կարօտ ծնողաց զաւակ
էք, պէտք է անոնց յանձնէք ձեր վաս-
տակը, որով կարենաք կերպով մը ե-
րախտագէտ ըլլալ, ու իրենց ձեր վրայ
ունեցած հոգոցն ու խնամոցը պզտի փո-
խարէն մը ընել : Բայց թէ որ կարօտ
չըլլան ու ձեր վաստակածը մասամբ կամ
բոլորովին նորէն ձեզի դարձընեն, նայե-
ցէք որ ձեր վրայ ունեցած վստահու-
թիւնն ին փուճը չհանէք :

Օ գեստնիդ մաքուր ըլլայ՝ բայց ա-
ռանց զարդարանքի . պատանիք մաքուր-
նին կը դնեն թէ փառաւոր հագուիլ կա-
պուիլն է վայելուչը, բայց տարիքնիս որ
առնուն՝ իրենց կարծեացը ստութիւնը
լաւ կ'իմանան . ուրիշներուն հաճոյ ու
սիրելի ըլլալու համար կը կարծեն թէ
զարդարանքով միայն ու զաւծնուն պիտի
հասնին : Բայց շատ կը խաբուի ով որ
այս վախճանին հասնելու համար կարող
զութեան վեր ծախքեր ընելու ետեւէ
կ'իյնայ, և կամ փուճ առնէ կ'անցընէ :

Մի մոռնաք, սիրելիք, որ զարդարան-
քի համար ծախուած բաներուն շատին
զինք ծանր կ'ըլլայ, իսկ տեսքը անոր հա-

մեմատուութեամբ գրեթէ ոչ ինչ : Ըստ անգամ կոկ ու պարզ դիպակէ զգեստ մը աւելի վայելուչ կ'երևնայ քան թէ սուղ սուղ գնուածներն :

Ինչ նիւթիս վրայ քիչ մը երկայն խօսեցայ սիրելիք , տեսնելով որ մեր դարուն գլխաւոր պակսութիւններէն մէկն է ասիկայ , որ իշխանն և ռամիկը միապէս փառաւոր հագուելու ջանք ունին : Բայց դուք մի խաբուիք , հապա մըտքերնիդ դրէք որ զգեստով ուրիշը չէ թէ միայն չէք կրնար խաբել , այլ նաև ծիծաղելի կ'ըլլաք : Ի՞նչն նայեցէք որ հագած զգեստներնուդ վրայ անհոգութեան ու աղտոտութեան պզտի նշան մ'ալ չտեսնուի :

10

Երբարեխառնութեան փասնէր :

ԱՐԴՎԱՆՑ մէջ ախտ մը կայ որուն անունն ալ բերանս առնելու կ'ամբնամբայց համառօտ կերպով մը յիշեմ՝ անոր տգեղութիւնը ձեզի ցուցնելու համար : Վիսովութիւն կ'ըսեն այն ախտին , որ առողջութեան ալ ու հարստութեան ալ մահաբեր ժանտախտ մըն է . մարդուս խելքը գլխէն կ'առնէ ու անբաններէն աւելի անարգ կ'ընէ : Տեսած էք գինով մարդ մը որ գինետունէն ելած գլորելով զարնուելով կ'երթայ խօտի մը վրայ կ'իյնայ կը խորդայ : Տեսնողը կը կարծէ թէ յանկարծական հիւանդութեամբ մը զարնուած է , կը փութայ որ դեղ ու ճար մը ընէ . բայց կ'իմանայ որ գինովութեան ախտն է որ զինքը հոն փռեր է . կը ցաւի հոգւոյն ու մարմնոյն վրայ ու կը թողու կ'անցնի : Ի՛՜՜ , սիրելիք , դուք ալ մտադրութեմբ ու արհամարհանօք նայեցէք մէյմը այն տխուր տեսարանին վրայ , ու մտածեցէք որ դուք է այդ խեղճ՝ մարդն ալ իր պատանեկութեան ատենը ձեզի պէս զգուշաւոր էր , բայց իր չար ընկերները՝ զինքն այս աստիճանին հասուցին . հիմայ ախտին ինչուան խոր յատակն է իջեր , ուսկից վեր ելլէն ամենադժուարին է , չըսեմ անկարելի :

11

Խաղախորութեան սոսկալի հեռանդներ :

ԽԱՂԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ախտին համար ալ ինչ զրուցեմ սիրելիք . մէկ մահապուշակ կիրք մը , անօրէն փափագ մը որ ամէն տեղ մտեր ու ամէն տեղ անթիւ ու անհամար փնտնելու ըրեր է , կրակ մը որ ահագին տներ այրեր փճացուցեր է : Ի՞նչ որ ինքզինքը խաղի տուեր է , մեծ թշուառութեան մէջ է՝ որ ինքը չիմանար . իրեն զրուցելիք մը չունիմ , գիտեմ որ ինքն ալ մտիկ ընելու կամք չունի : Երեսնութիւն ու անհնարին մոլեգնութիւն մըն է՝ որ ոչ յաջողութեան մէջ ոչ ձախորդութեան մէջ իրմէն կը զատուի , ինչուան որ բոլորովին չկործանէ :

Խաղամոլը կը տեսնէ ու կ'իմանայ ըրած կորուստը , կիրքը թող չտար որ ձեռքը ետ քաշէ . խղճմտանքը զինքը կը յորդորէ որ արթննայ ու չորս կողմը նայի , աչքը դարձնէ ու տեսնէ մէյմը մօր ու կնոջ ճիչն ու արտասուքը ու անմեղ տղայոց յուսահատութիւնն ու ցաւը . բայց ինքը կամաւ ճշմարտութեան ձայնը չլսելու համար իր ականջը խլացուցեր է : Իրաւ է որ այս ախտին փնտասակար բերումը դեռ ձեզի անծանօթ է , բայց դուք խաղասէր ընկերներէ հեռու կեցիք . ամէն ախտ ալ պլըշտրկող է՝ ու ամէնն ալ թշուառութեանց աղբիւր , բայց խաղասիրութիւնը ինչուան անհնարին չարագործութեանց պատճառ եղեր է :

Ա. ԹԻՒՍ